

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 55/2024 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Ville Koponen, valtiovarainministeriö
- hallitussihteeri Bella Laiho, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Mikko Määttä, Finanssivalvonta
- juridinen asiantuntija Mari Rehn-Kiukkonen, Eläketurvakeskus
- johtaja Mikko Kuusela, Finanssiala ry
- lakiasiaintohtaja Jussi-Pekka Rantanen, Keva

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Senior Fellow Timo Viherkenttä

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Keva-nimisen eläkelaitoksen valvonnan siirtämistä valtiovarainministeriöltä Finanssivalvonnan tehtäväksi, jolloin Finanssivalvonnan suorittama valvonta laajenee kattamaan Kevan rahoitustoiminnan suunnittelun ja sijoitustoiminnan ohella myös Kevan muun toiminnan. Finanssivalvonnalle siirtyvään valvontatehtävään ei kuitenkaan kuulu Kevasta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettu toiminta, eli Finanssivalvonta ei jatkossakaan valvo val-

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2024 vp

tion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin henkilöstön eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen määrää ja siirtoa Kevalle.

Talousvaliokunta on voimassa olevaa Kevasta annettua lakia (66/2016, Keva-laki) säädettäessä (TaVL 9/2015 vp — HE 21/2015 vp) todennut, että viranomaisten ja toimielinten valvontaan liittyvien oikeuksien ja vastuiden tulee olla johdonmukaisia ja tasapainossa. Tuolloin käsiteltävänä ollut esitys jätti Finanssivalvonnan ja valtiovarainministeriön valvonnan rajapintaan epäselvyyttä, jonka vuoksi valiokunta edellytti, että säännösten toimivuutta seurataan tiiviisti ja että tarvittaessa säännöksiä selkeytetään. Lisäksi talousvaliokunta on Keva-lain muutosta käsitellessään (TaVL 5/2020 vp — HE 102/2019 vp) todennut tarpeen kehittää lakia jatkossa siten, että valvonnallisia rajapintoja ja mahdollisia katvealueita ei enää muodostuisi. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa näihin talousvaliokunnan aiemmin esittämiin huomioihin.

Talousvaliokunta pitää Keva-lakiin, Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ja Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettuun lakiin ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja kannatettavina. Kokonaisvalvonnan siirto yhdelle valvojalle mahdollistaa valvonnan nykyistä kattavammin.

Ehdotukseen liittyviä näkökohtia

Keva-lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Finanssivalvonnan valvontatehtävänsä varten tarvitsemista valvonta- ja määräyksenantovaltuuksista. Asiantuntijalausunnoissa on ehdotettu eräitä osin ristikkäisiä muutoksia tai täsmennyksiä määräyksenantovaltuuksia koskevaan sääntelyyn. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määräyksenantovaltuuksien laajempi tarkastelu ei ole ollut mahdollista käytettävissä olleen valmisteluajan puitteissa. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että uuden lainsäädännön toimivuutta seurataan ja arvioidaan, jolloin myös määräyksenantovaltuuksia koskevaa sääntelyä on mahdollista tarpeen mukaan myöhemmin muuttaa.

Asiantuntijalausunnossa on ehdotettu, että eläkemenojen tasausmaksun vahvistaminen tulisi antaa valtiovarainministeriön sijasta sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi etenkin siksi, että viimeksi mainittu vahvistaa yksityisen sektorin työeläkelaitosten eläkevakuutusmaksut. Saadun selvityksen mukaan nykykäytäntöä puoltaa se, että tasausmaksu koskee kuntia ja hyvinvointialueita, ja valtiovarainministeriölle kuuluvat mm. kuntien ja hyvinvointialueiden eläkejärjestelmän valvontaa ja rahoitusta, kuntien ja hyvinvointialueiden hallintoa, toiminnan ja talouden yleistä ohjausta, kuntien valtionosuusjärjestelmää sekä hyvinvointialueiden rahoitusta ja rahoitusjärjestelmää koskevat asiat. Sosiaali- ja terveysministeriö ei myöskään ole esittänyt tasausmaksun vahvistamistehtävän siirtämistä, joten asian jatkovalmistelu ei vaikuta tässä vaiheessa ajankohtaiselta.

Keva-lakia ehdotetaan muutettavaksi mm. siten, että Kevan hallitukselle ja toimitusjohtajalle asetetut erityiset kelpoisuusvaatimukset ja toimintavelvoitteet vastaavat pääsääntöisesti työeläkevakuutusyhtiöiden johdolle työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa asetettuja vaatimuksia ja velvoitteita. Asiantuntijalausunnossa on tuotu esiin, että viimeksi mainitun lain 12 §:n 3 momentissa säädetään siitä, että hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenistä vain osa voi olla sidoksissa momentissa lueteltuihin finanssialan toimijoihin palvelussuhteen tai hallintoelimen jäsenyyden kautta ja että Keva-lakiin tulisi lisätä samantyyppinen säännös Kevan valtuutettujen ja hallituksen jäsenten osalta. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan työeläkevakuutusyhtiöistä

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2024 vp

annetun lain 12 §:ää ollaan parhaillaan uudistamassa, joten sääntelyn yhtenäistämistarvetta on tarpeen arvioida myöhemmin.

Lopuksi

Esitys lisää Finanssivalvonnan tehtäviä ja edellyttää virastolle lisäresursseja Kevan toiminnan valvomiseksi nykyistä laajemmin. Hallituksen esitykseen sisältyy arvio, että laajentuva valvontatehtävä kasvattaa Finanssivalvonnan työmäärää pidemmällä aikavälillä noin kahdella henkilötyövuodella. Esitys kasvattaa myös Kevan Finanssivalvonnalle maksamien valvontamaksujen määrää. Valvontamaksu vastaa muutoksen jälkeen kokoluokaltaan vastaavankokoisten työeläkevakuutusyhtiöiden maksua. Valvontamaksun korotuksen osalta on huomioitava, että valtiovarainministeriö ei ole perinyt Kevan valvonnasta aiheutuneita kustannuksia Kevalta. Esityksen myötä nämä valvontakustannukset siirtyvät Kevan maksettavaksi, sillä Finanssivalvonnan valvontatyö kustannetaan pääosin valvontamaksuvelvollisilta kerättävillä valvontamaksuilla. Talousvaliokunta pitää ehdotusta myös tältä osin tarkoituksenmukaisena.

Teknisenä huomiona talousvaliokunta toteaa, että ehdotetun Kevasta annetun lain 6 §:n 1 momentissa käytetään virheellisesti termiä "yhtiö", vaikka Keva on siitä annetun lain 1 §:n mukaisesti julkisoikeudellinen jäsenyhteisöjensä hallinnoima eläkelaitos.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TaVL 18/2024 vp

Helsingissä 11.6.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps

jäsen Noora Fagerström kok

jäsen Kaisa Garedeu ps

jäsen Lotta Hamari sd

jäsen Antti Kangas ps

jäsen Mai Kivelä vas

jäsen Helena Marttila sd

jäsen Timo Mehtälä kesk

jäsen Pia Sillanpää ps

jäsen Joakim Strand r

jäsen Oras Tynkkynen vihr

jäsen Heikki Vestman kok

jäsen Juha Viitala sd

varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

varajäsen Aleksi Jäntti kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen